

Het mergelland

Praktische gegevens

- ▶ LENGTE: 16 km
- ▶ TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI: 34 (1:50.000)
- ▶ VERTREKPOINT: Bij de kerk van Bassenge, tussen Luik en Maastricht

De mergelstreek omvat het oosten van Limburg, het noorden van Luik en het Nederlandse Zuid-Limburg. Mergel is een afzettingsgesteente bestaande uit een mengsel van klei en fijnverdeelde kalk. Het ontstond door opeenstapeling van dode diertjes met een kalkskelet op de bodem van de Krijtzee die hier tientallen miljoenen jaren geleden aanwezig was. Tussen de mergel zitten klompen silex of vuursteen. Het is een erg hard gesteente dat voornamelijk aangetroffen wordt in opgevlude graafgangen van kreeftachtigen. In de prehistorie gebruikte de mens silex voor het maken van wapens en andere gebruiksvoorwerpen.

De Romeinse schrijver Plinius sprak van 'de steen die met een mes gesneden kon worden'. De ontginning van de mergel begon in de 13de eeuw. De uitgekapte of uitgekapt mergel werd gebruikt als bouwsteen maar ook als bemesting en later voor de fabricatie van cement. Het mergelland werd door de mens afgegraven en uitgehold. Vandaag zijn er nog tal van groeves actief. De ontginning zorgde voor het ontstaan van indrukwekkende gangenstelsels die ook gebruikt werden als schuilplaats in oorlogstijd. In de tweede wereldoorlog ging het plaatselijke leven gewoon door in de grotten: er waren slaapkamers, keukens, kapsalons en zelfs geboortehuizen. Tegenwoordig vindt in de gangenstelsels van Wonck jaarlijks in december een kerstmarkt plaats en in oktober een griezelige 'crypteshow'.

De Jeker, een zijrivier van de Maas, heeft de bovenste krijtlaag diep ingesneden en steile valleihellingen doen ontstaan. Die valleihellingen zijn geschikt voor hoogstamboomgaarden. Boven op het plateau vind je akkers en in de natte vallei weilanden. In dit afwisselend landschap met veel kleine landschapselementen voelt de das zich thuis. Je zal deze kleine beer waarschijnlijk niet ontmoeten, maar tijdens de wandeling zal je in de berm van de holle wegen wel hun burchten zien.

De dorpjes in het dal van de Jeker verwierven sinds de achttiende eeuw faam door de productie van strohoeden. De hoeden werden uitgevoerd tot ver in het buitenland. Toen de hoedenproductie het door nieuwe modes en concurrentie uit het verre oosten moeilijk kreeg in het midden van de 20ste eeuw, bracht een industrieel uit Parijs wat zwamvlok mee van de beroemde Parijse champignons. Hij startte de champignonkweek in de grotten van Jekervallei, die zich uitstekend toe leenden voor deze cultuur.

De Jekervallei en het heuvelland waren geliefkoosde woonoorden in de Romeinse tijd. Bassenge lag ideaal tussen twee belangrijke Romeinse wegen en men deed er talrijke archeologische vondsten. Vandaag de dag lijkt het leven in Bassenge te zijn stilgevallen. Alleen de laatste bedevaarders komen nog naar Bassenge voor een bezoek aan Petit-Lourdes. Een pastoor uit de 19de eeuw bouwde hier een kopie van de grot van Massabielle van Lourdes en zo werd Bassenge het Lourdes van de Armen.

Na een uurtje wandelen kom je bij de Hauts de Froidmont. Hier staan vervallen gebouwen met silexrestanten van een boerderij die hier in de 13de eeuw opgericht werd door de monniken van de abdij van Val Dieu. De omgeving is sinds enkele jaren beschermd en werd ingericht als publiek onthaalcentrum met een uitstekende overdekte picknickplek en een didactische boomgaard.

De wandeling loopt door het natuurreservaat Coteau du Tunnel. Dit reservaat loopt boven de bijna 2 kilometer lange treintunnel van de Geer. Deze tunnel op de spoorlijn Tongeren-Aken werd gebouwd door de Duitsers gedurende de eerste wereldoorlog. Het reservaat bestaat uit een steile helling met schrale graslanden waar de kalk overal door de bodem komt dagzomen. Hier gedijen heel wat planten die typisch zijn voor een zuiderse omgeving. Van op de helling hebben we een mooi zicht uit de hoogte op een bijzondere luchtkoker die voor luchtverversing in de tunnel moet zorgen. Het gebied is uiterst kwetsbaar voor brand en wordt beheerd door de Waalse natuurvereniging Natagora. Door de wirwar aan sporen op de helling moet je hier opletten om op het juiste pad te blijven.

Verder op de wandeling krijg je een mooi zicht vanuit de verte op de uitzonderlijke Tour d'Eben-Ezer. Dit apocalyptisch visioen werd hier in de jaren '50 eigenhandig gebouwd in silex door een historicus en archeoloog die een van de eerste gewetensbezwaarden van ons land was. Het bouwwerk van de brave rare man staat symbool voor de verzoening tussen volkeren en is een aanklacht tegen de oorlog. Tegenwoordig is in de kelder van de toren een museum ingericht over silex.

De wandeling volgt op het plateau veldwegen, in de valleiwand holle wegen en langs de Jeker in de vallei smalle paden. Het plateau is een paradijs voor wandelaars en andere buitenrecreanten. Er zijn nog zeer veel aardewegen aanwezig en bruikbaar. In een ongeschreven verstandhouding komen boer en recreant hier goed overeen: de ene ploegt de wegen om en de andere stapt of rijdt ze weer open. Bij verschillende gelegenheden moet je op dit parcours dan ook dwars over een akker stappen, door de zware modder.

Op het einde van de wandeling dalen we van het plateau weer af naar de kerk van Bassenge over een lang vergeten en in onbruik geraakt pad door een weide. De laatste steile meters van dit pad zijn zodanig door de erosie aangetast dat je hier toch even moet uitkijken.

Beschrijving

Met de Geer en de kerk in je rug stap je langs de hoofdweg door het dorp. Bij een kruispunt ga je rechtdoor over de hoofdweg en je gaat de spoorweg onder langs een tunnel voor voetgangers en fietsers. Eens de spoorweg onder sla je linksaf in de Rue du Thier Collard. Laat de Rue du Bâton Blanc links liggen en stijgt verder rechtdoor. Waar de asfaltweg een bocht naar links

maakt, verlaat je hem: je neemt hier rechts een vlak pad langs achtertuinen. Het pad komt tussen de bosrand links en een valleitje rechts te lopen. Je let niet op de talrijke zijpaden en je blijft het hoofdpad rechtdoor volgen. Uiteindelijk kom je in open land en je gaat rechtdoor tot op een kruispunt, net voor een wijk met de eerste huizen van Houtain-Saint-Siméon. Je gaat niet tot aan de huizen maar je slaat scherp linksaf in een brede veldweg.

Bij een kruispunt met een weg en een ontmantelde electriciteitsleiding vervolg je rechtdoor. De weg loopt hier tijdelijk over een akker, iets wat op deze wandeling nog verschillende keren zal gebeuren. Meer dan een halve kilometer voorbij het vorige kruispunt laat je een weg rechts liggen en enkele tientallen meters verder sla je op een kruispunt van veldwegen rechtsaf. Deze weg golft op en neer dwars over akkers. Op het einde laat je bij een kruispunt twee veldwegen links liggen en je slaat rechtsaf. Wat verder hou je rechts aan en je volgt nu even een hol gedeelte van de weg. Verder stijgt de weg tussen akkers maar je moet goed uitkijken: iets meer dan een halve kilometer voorbij het einde van het hol gedeelte kom je bij een kruispunt zonder herkenningspunten. Dit kruispunt kom je tegen net voor de plaats waar de weg zijn hoogste punt bereikt en vlak wordt. Je ziet hier de terrils van de oude steenkoolmijnen van het Luikse bekken liggen, tien kilometer verder, als groene reuzen in het landschap. Sla op dit kruispunt linksaf in een licht stijgende grasweg. De weg loopt weer een eindje dwars over een akker en brengt je op een kiezelweg. Het vervolg van de wandeling loopt linksaf over de kiezelweg, maar eerst volg je de kiezelweg naar rechts voor een bezoek aan de Hauts de Froimont. Na het bezoek keer je weer terug naar dit kruispunt en volg je de kiezelweg verder.

De kiezelweg wordt een aardeweg die over een akker loopt en brengt je bij het begin van een grote groeve. Kies hier linksaf een zandweg die evenwijdig loopt met de grote put. Na een bocht naar rechts en een bocht naar links op de zandweg moet je goed opletten. Laat uiteraard de wegen die rechts de groeve inlopen voor wat ze zijn maar je verlaat wat verder wel de weg: waar de weg een bocht naar rechts maakt ga je rechtdoor. De weg die je moet vinden is hier een weinig gebruikt spoor dat over de akkers loopt. Een opvallend grote populier enkele honderden meters verder wijst de goede richting.

Bij de hoge populier begint een mooie holle weg omzoomd met eiken. Voorbij het hol gedeelte loop je verder over een brede veldweg. Deze weg daalt en komt uit bij een asfaltwegje. Rechtsaf.

Na 300 meter op de asfaltweg laat je een weg rechts naar de groeve liggen. Een beetje verder steek je via een brug de spoorweg over. Van op de brug kan je rechts de ingang van de Tunnel van de Geer zien. Bij een einde van de brug over de spoorweg verlaat je de asfaltweg en je zoekt rechts, achter een cabine, een zeer smal pad. Dat pad loopt op de hoge spoorwegberm. Al snel kom je bij de ingang van het natuurreservaat Coteau du Tunnel. Je gaat het reservaat in via een voetgangersdoorgang en je kiest onmiddellijk links, een zeer smal en stevig stijgend pad. Hier moet je even tussen twee draden kruipen. Het pad is niet meer dan een smal spoor dat schuin de helling oploopt. Na de klim loopt het pad vlak verder door hoog gras. Je hebt een mooi zicht op de tunnelkoker rechts in de diepte. Je daalt zeker niet af naar rechts en je gaat ook niet naar de akkers links boven. Je blijft ongeveer vlak verder lopen door het smalle natuurreservaat. De te volgen richting is zuidoost. Uiteindelijk draait het smalle pad naar rechts, daalt en brengt je op een ander mooi pad. Linksaf over dit pad. Het oorspronkelijke pad is hier overgroeid en moeilijk te volgen maar je kan het tracé wel volgen, eerst langs de linkerrand van een grasstrook en verder langs de linkerrand van een akker. Het pad hou je vlak naast je aan de linkerkant. Je komt bij het eind van de akker uit op een brede aardeweg. Volg deze weg naar links. Rechts naast de weg zie je uitgravingen van een groeve. Je blijft de weg volgen onder een electriciteitsleiding, over akkers, en je komt bij een kruispunt. Rechtdoor. De weg wordt een dalende kiezelweg die je na een halve kilometer op een klein asfaltwegje brengt.

Je steekt over en zoekt een smal dalend pad. Op een ander pad rechtsaf en weer omhoog. Ja, je komt dus al snel weer op het asfaltwegje uit. Je loopt eventjes rechtdoor op de asfaltweg maar je slaat wat verder linksaf in een grasweg voorbehouden voor niet gemotoriseerde gebruikers. Het graspad daalt tussen weiden. Helemaal op het einde sla je linksaf naar een rijweg. Je steekt de rijweg over en je neemt een brede veldweg. Je laat een zijweg links liggen en je bocht naar rechts. De kiezelweg loopt over een zijkanaaltje van de Geer. Op een splitsing voor een weide ga je links en een paar meter verder draai je met de weg mee naar rechts. Bij een rustbank kom je uit op een gebetonneerd fietspad. Volg dit betonnen fietspad naar rechts.

Je steekt via een ezelsbruggetje de Geer over. Je volgt even de Jeker maar niet veel verder, bij een volgende rustbank waar de betonweg naar rechts bocht, verlaat je het fietspad en je slaat linksaf door een voetgangersdoorgang een pad langs de Geer op. Het smalle pad volgt de oever van de Geer. Na een halve kilometer kom je tussen de huizen waar je rechtdoor de asfaltweg volgt. Bij het einde van deze Rue Pachlouw sla je rechtsaf in een stijgend asfaltwegje. Links een geklasseerd smeedijzeren kruis. Bij nummer 28 verdwijnt het asfalt en je stijgt verder. Waar de weg begint te dalen sla je linksaf in de eerste zijweg, een mooie stijgende holle weg. Na het hol gedeelte stijgt je verder over de kiezelweg. Op het einde links en je komt al snel op een asfaltweg bij een driehoekig pleintje met een bankje. Je gaat naar links even het asfaltwegje op maar je slaat al na enkele tientallen meters rechtsaf in een ander asfaltwegje. Reeds na enkele meters verlaat je dit asfaltwegje en je slaat rechtsaf in een veldweg. Na een bocht naar links laat je een zijweg rechts liggen en je volgt steeds dezelfde weg, nu een gdalend graspad tussen akkers. Op het einde linksaf op een andere veldweg. Na 350 meter kom je op een kruispunt van vijf veldwegen. Je laat twee wegen rechts en een weg links liggen en je gaat schuinlinks verder in een stijgende weg die over een akker loopt. Op het einde draai je mee naar rechts en je komt uit bij de Arbre des deux Crois.

Je steekt een verharde weg over en je vervolgt je weg in de linkse van de twee veldwegen aan de overkant. Bij een splitsing hou je rechts aan. Na enkele honderden meters zie je een kapot betonnen kruis aan de rechterkant van de weg. Hier moet stappen tellen: 120 goede wandelpassen voorbij dit kruis verlaat je de veldweg en je kiest schuinlinks een spoor dwars over een akker. Een watertoren op een kam een paar kilometer verder geeft de te volgen richting aan. Bij het einde van de akker vind je een grasweg tussen afsluitingen die in dezelfde richting verder loopt. Je laat bij het eind van de weide links een graspad links liggen en je draait mee naar rechts met de nu holle weg. Een asfaltwegje steek je over en bij een splitsing met een smeedijzeren kruis hou je links aan in een holle weg. Deze brengt je al snel weer tussen de akkers. Na 350 meter, net voor de veldweg hol wordt en begint te dalen, sla je linksaf in een grasweg. Voorbij een gebouw loop je rechtdoor een weide in en je houdt in de weide rechts aan, langs een bakstenen muur. Op het einde kan je de weide weer uit en je daalt verder langs de oude muur. Voorbij het einde van de muur eerst rechtdoor op een kruispuntje van paden en wat verder rechtsaf, een pad dat zeer steil afdaalt. Beneden ga je naar links en je bent aan de kerk van Bassenge.

